

tistische opvoeding (eerste graad secundair onderwijs) volgt een verdieping van de ervaringen die opgedaan werden in de lagere school. Men beperkt zich tot muzikale en plastische opvoeding en de nadruk ligt op waarneming en creatie, maar er is ook aandacht voor verwoording en (onder andere historische) duiding. De uitgangspunten bij de eindtermen artistieke opvoeding getuigen van visie: '(...) Voor een adequaat maatschappelijk functioneren is een vorm van "audiovisuele alfabetisering" noodzakelijk geworden. Deze alfabetisering kunnen de vakken muzikale opvoeding en plastische opvoeding bewerkstelligen door het intensiveren en differentiëren van de waarneming. De interactie tussen deze twee disciplines verschaft de leerlingen de middelen waarmee zij toegang krijgen tot een grote diversiteit aan cultuuruitingen. In klank en beeld creëert de mens visies op de wereld en onderzoekt hij individueel of collectief de ervaren werkelijkheid. (...) Creëren doet in belangrijke mate een beroep op het leren exploreren en het leren maken van weloverwogen

keuzes ten aanzien van middelen en media. Het is een alternatief voor andere wijzen van ordenen en onderzoeken van de werkelijkheid.(...)'

Tot vorig schooljaar eindigde hier de verplichte artistieke opvoeding op school. Basisvakken zoals Nederlands en andere talen, geschiedenis en lichamelijke opvoeding omvatten natuurlijk wel enkele doelen die bijdragen tot de kennis van literatuur, theater, architectuur, beeldende kunst en dans, maar al bij al is dat tamelijk beperkt en versnipperd. En vooral: weinig praktijk- of ervaringsgericht. Veel scholen en/of individuele leerkrachten vangen dit tekort op door het organiseren van culturele excursies en projecten (geconcentreerd in één dag of gespreid over een langere periode) en door culturele initiatieven van de leerlingen, tijdens de middagpauze of na de schooluren, te ondersteunen en te stimuleren. Het traditionele schoolfeest of schooltoneel kreeg de voorbije jaren op een aantal plaatsen een stevige artistieke impuls dankzij de samenwerking met een kunstenaar of een kunsteducatieve or-

ganisatie. In de schoot van het departement Onderwijs ontstonden de DynaMo?-projecten, een inhoudelijke en financiële impuls om projectideeën rond milieu, democratie, gezondheid, veiligheid, sportiviteit, economie, kunst en cultuur vorm te geven. De CANON Cultuurcel, die deze projecten coördineert, heeft tevens de taak om leerlingen, leerkrachten en vormingsmedewerkers op een actieve manier in contact te brengen met kunst en cultuur. Scholen hoeven dus geen culturele woestenij te zijn, maar leerkrachten die hun directeur niet konden overtuigen om culturele initiatieven te ondersteunen, hadden tot voor kort geen been om op te staan. Met de invoering van vakoverschrijdende eindtermen muzisch-creatieve vorming zou daar verandering in kunnen komen. Misschien.

Het idee van de vakoverschrijdende eindtermen oogt mooi op papier en is ook daadwerkelijk inspirerend... voor wie bereid is om het roer om te gooien. Dat is meteen het pijnpunt: in wezen wordt er niet geraakt

DOCUMENT 3

Uitgangspunten muzische vorming lager onderwijs (inleiding)

Muzisch zijn vraagt geen specialisatie. Kinderen kunnen door hun eigen beleving, hun nieuwsgierigheid en hun fantasie de componenten van de muzische vorming ontdekken en ze overdragen op andere toepassingsgebieden. In samenhang met de vormingscomponenten van de andere leergebieden kunnen kinderen met plezier en drang naar authenticiteit 'het kunstzinnige' wijzigen, aanvaarden, verwerpen, plannen, combineren, waarderen en integreren. Zo kunnen de leerlingen in het lager onderwijs:

- speels omgaan met audiovisuele taal, beeldtaal, klanktaal, lichaamstaal en woordtaal, en deze 'talen' spontaan gebruiken in andere leergebieden;
- nieuwe indrukken opdoen (exploreren);
- deze indrukken meer bewust en met aandacht in zich opnemen (waarnemen);
- de opgenomen gegevens nadenkend en navoelend uitdiepen (reflecteren);
- ervaringen met nieuwe indrukken combineren en omvormen (verbeelden);
- vanuit hun betrokkenheid met het kunstzinnige hun indrukken en fantasie verwezenlijken, vertolken (vormgeven);
- de vormgevingsmogelijkheden en beperkingen van materialen en beelden, instrumenten en klanken, bewegingen en lichaamstaal, woorden en stem onderzoekend verwerken (experimenteren);
- het verwerven van bepaalde vaardigheden nastreven (kwalificeren);
- nagaan of door het gebruik van bepaalde technieken een idee zich laat verwerken tot een uitdrukkingsvorm (oriënteren);
- hun bevindingen vergelijken met het werk van anderen, kijken en luisteren naar het werk van vormgevers en kunstenaars en van daaruit hun voorkeur laten blijken voor bepaalde middelen en technieken in hun eigen muzisch handelen (evalueren);
- zonder vooroordelen kijken en luisteren naar kunst (genieten).

DOCUMENT 4

Vakoverschrijdende eindtermen muzisch-creatieve vorming tweede graad secundair onderwijs

De leerlingen

- exploreren muzisch-creatieve uitingen zoals muziek, toneel, literatuur, dans, schilder- en bouwkunst, design, interieurs, mode en kleding, gebruiksvoorwerpen enzovoort als elementen die het cultuurbeeld van een gemeenschap mee bepalen: als statussymbool, als uiting van een persoonlijke esthetische smaak of als functioneel element;
- ervaren dat muzisch-creatieve uitingen een mondiaal verschijnsel zijn en voorkomen op veel verschillende plaatsen, zoals musea, galerijen, publieke plaatsen (metro, stations), openbare gebouwen, fabrieken, kantoren, religieuze plaatsen, private huizen, tuinen en parken;
- erkennen de mogelijkheden van het gebruik van nieuwe technologieën (zoals ICT) en nieuwe media in – en de impact van nieuwe materialen op verschillende muzisch-creatieve uitingen;
- maken kennis met muzisch-creatieve productieprocessen en de activiteiten die deze processen ondersteunen.

Vakoverschrijdende eindtermen muzisch-creatieve vorming derde graad secundair onderwijs

De leerlingen

- staan open voor diverse muzisch-creatieve uitingen, zoals dans, design, muziek, architectuur;
- ervaren muzisch-creatieve uitingen als een verrijkende inspiratie om te functioneren in de eigen leefwereld en om zich te kunnen inleven in die van anderen;
- kunnen bij eigen muzisch-creatieve uitingen waarden en gevoelens betrekken, er vorm aan geven en dit als verrijkend ervaren;
- zien in dat ten gevolge van nieuwe technieken en materialen, de techniek en de wetenschappen meer en meer integreren.